

Risico's en mogelijke maatregelen voor prioritaire grondstoffen FNLI

DISCLAIMER: dit is een werkdocument dat een status quo aangeeft.

De conclusies over risico's in de keten zijn samengesteld op basis van geconsolideerde informatie die is verkregen met behulp van de MVO risico checker (<https://www.mvorisicochecker.nl/nl>). De MVO Risicochecker is een tool van MVO-Nederland die op basis van objectieve geverifieerde informatie een conclusie over mogelijke IMVO-risico's in internationale handelsketens geeft. De MVO-risicochecker geeft aan de hand van deze informatie ook aanbevelingen, die beknopt zijn weergegeven in onderstaand overzicht.

Het document geeft daarnaast een overzicht van beschikbare certificeringssystemen, maar pretendeert daarin (nog) niet volledig te zijn.

Tenslotte geeft dit document een overzicht van mogelijke aanbevelingen en collectieve acties die gezamenlijk kunnen worden opgepakt.

STAP 1) Ga na waar je je grondstof vandaan haalt. Speelt het geïdentificeerde risico (bron: [MVO Risico Checker](#)) per land ook op in jouw handelsketen? Zo ja, zie aanbevelingen van de te nemen maatregelen. Respectievelijk voor MKB of multinational.

STAP 2) De FNLI onderneemt op collectief niveau acties t.b.v. o.a. kennisdeling en inventarisatie van het opstarten/coördineren tot mogelijke collectieve projecten per grondstof of land. Zie de laatste kolom.

STAP 3) Mist u informatie, geeft dit dan graag door aan de FNLI, t.b.v. uitbreiding van dit document.

CASHEWNOTEN

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
<p>Afrikaanse landen (rauwe cashew)</p> <p>India, China & Vietnam (rauwe en bewerkte cashew)</p>	<p>De rauwe cashewnoten komen vaak uit West-Afrikaanse landen, welke vervolgens naar Azië (Inda, China, Vietnam) worden verscheept voor bewerking.</p> <p>MENS: de teelt van cashew is arbeidsintensief en kan onder slechte en/of onveilige werkomstandigheden plaatsvinden. In de cashewteelt kan dwangarbeid en kinderarbeid voorkomen.</p> <p>VEILIGHEID MENS EN MILIEU: Cashew Nut Shell Liquid is toxisch en kan tot watervervuiling en vergiftiging leiden.</p>	<p>Multistakeholder initiatieven zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sustainable nut initiative van IDH • African Cashew Alliance • Initiatief van Woord & Daad met Incluvest • Com Cashew 	<p>Inventarisatie van animo voor gezamenlijk project op duurzame cashewnoten uit West-Afrika in samenwerking met FNLi-leden, CNV en Woord & Daad.</p>

HAZELNOTEN

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
Turkije	MENS: kinderarbeid en discriminatie van migrantenarbeider kunnen voorkomen in de hazelnootteelt in Turkije.	<p>Multistakeholder initiatieven zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sustainable nut initiative van IDH <p>Certificaten zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • UTZ Certified Hazel Nuts • of gelijkwaardige certificaten <p>Ter inspiratie: aanpak van Nestlé op Hazelnoten</p>	

VANILLE

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
Indonesië	<p>VEILIGHEID MENS EN MILIEU: gebruik van pesticiden die schadelijk zijn voor de gezondheid en biodiversiteit.</p> <p>MENS: in Indonesië is er sprake van een lange en niet transparante productieketen, waarbij kleine boeren slachtoffer kunnen worden van uitbuiting.</p>	<p>Multistakeholder initiatieven zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sustainable Spices Initiative (IDH Spices) • Sustainable Vanilla Initiative (IDH Vanilla). • Codes en richtlijnen van andere bedrijven, zoals OLAM. • Biotrade Initiative van UNCTAD • Spice Projects van ICCO. <p>Ter inspiratie: aanpak van Nestlé op Vanille en Spices Responsible Sourcing Partnership</p> <p>Certificaten zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rainforest Alliance • Fairtrade • Fairwild • Of gelijkwaardige certificaten 	<p>De Koninklijke Nederlandse Specerijen Vereniging (KNSV) is mede ondertekenaar van het IMVO-Convenant Voedingsmiddelen. Middels deze deelname committeren haar leden zich tevens aan IMVO-risicomanagement.</p>
Madagaskar	<p>MILIEU: Bij de teelt van vanille in Madagaskar is er kans op ontbossing.</p> <p>MENS: lage lonen en kinderarbeid</p> <p>VEILIGHEID MENS EN MILIEU: gebruik van pesticiden die schadelijk zijn voor de gezondheid en biodiversiteit.</p>		
Mexico	<p>VEILIGHEID MENS EN MILIEU: gebruik van pesticiden die schadelijk zijn voor de gezondheid en biodiversiteit.</p>	<p>Tip t.a.v. Specerijen in het algemeen: gebruik Due Diligence Toolkit for Responsible Business Conduct van de KNSV</p>	

PALMOLIE

- Palmolie wordt gebruikt in de productie van levensmiddelen. In ongeveer 50 % van de verpakte levensmiddelen wordt palmolie gebruikt.
- Voor een aantal applicaties is qua functionaliteit geen goed alternatief voor palmolie.
- Palmolie is veelzijdig en productie kent een hoge opbrengst. Alternatieve oliën en vetten zijn zeker niet per se duurzamer.
- In Nederland gebruiken wij reeds 88% gecertificeerde palmolie en in de veevoeder gebruiken 56% duurzame palmolie (2017). Alle leden van de Dutch Alliance for Sustainable Palm Oil gebruiken 100% duurzame palmolie voor de NL markt sinds 2015.
- Perceptie (duurzaamheid/gezondheid) leidt tot vermijding van palmolie.
- Verduurzaming van de keten is cruciaal. Gezamenlijke (internationale) aanpak is nodig.

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Punten voortkomend uit grondstoffensessie d.d. 16-04-2019
Indonesië	MILIEU: watervervuiling door landbouwchemicaliën, hoge CO2 uitstoot door ontvening, ontbossing verlies van biodiversiteit MENS: lage lonen, slechte, arbeidsomstandigheden, landroof, kinderarbeid en dwangarbeid	Multistakeholder initiatieven zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Dutch Alliance of Sustainable Palm Oil (DASPO) • CNV en ICCO • IDH-palm oil initiative Certificaten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • RSPO – eind 2018 is de standaard uitgebreid tegen ontbossing • Of soortgelijke certificaten NDPE-beleid: no deforestation, no peat, no exploitation-beleid	Versterken van reeds bestaande initiatieven zoals RSPO indien gewenst verbreden/versterken. standaarden. Communicatie over wat er reeds gebeurd in Nederland op palmolie. Transparanter en kwetsbaarder openstellen kan het imago verbeteren en bijdragen aan verduurzaming van de keten. Delen van goede voorbeelden. Bedrijven moeten zich durven uitspreken voor duurzame palmolie als ze daar voor kiezen en in geloven Smallholder ter plekke helpen om naar RSPO te bewegen. Door samenwerking met producenten (oliemolens) en NGOs. Dialogo met NGO's, overheden en de gehele waardeketen is noodzakelijk. Om ervaringen te delen, achterblijvers aan te spreken en gezamenlijk steun te geven aan duurzame palmolie.
Maleisië	MILIEU: hoge CO2 uitstoot door ontvening MENS: onveilige arbeidsomstandigheden, landroof, kinderarbeid en dwangarbeid		
Papoe Nieuw Guinea	MILIEU: ontbossing en verlies van biodiversiteit MENS: landroof		
Latijns Amerika	Nader uit te zoeken		

Conclusies en Vervolgafspraken om handelsperspectieven te creëren:

- ✓ Voor palmolie zijn er voorlopig afdoende initiatieven voor ondernemers om bij aan te sluiten. RSPO is een uitgebreid en duidelijk certificeringssysteem. In Nederland is 88% van de palmolie reeds RSPO gecertificeerd. Gaten zitten in exportproducten en foodservice. Ook dieper in de keten wordt de vraag naar DPO steeds minder. Belangrijk dat meerdere partijen in de keten, dus ook retailers, cateraars etc allemaal gaan vragen naar duurzame palmolie. Verduurzaming ligt erin de vraag te vergroten, het aanbod van duurzame palmolie is er. FNLI zal samen met haar leden en betrokken brancheorganisaties de mogelijkheden tot een collectieve bijdrage en daarmee versterking bekijken.
- ✓ FNLI en MVO zullen dialoog aangaan met EPOA om te kijken hoe de communicatie over feiten in de palmolie keten verbeterd kan worden op Nederlands niveau. Via het IMVO Convenant Voedingsmiddelen wordt een dialoog gestart met andere partijen en wordt gekeken hoe een “betrouwbare bron van informatie” kan worden gecreëerd
- ✓ Inventarisatie van behoefte en mogelijke invulling van eventuele vervolgssessies.
- ✓ FNLI zal de eventuele risico's in LATAM in samenwerking met MVO Nederland en MVO de Ketenorganisatie verder uit zoeken en leden informeren.

SOJAOLIE

- De complexiteit van de keten is heel groot, omdat sojaolie niet los gezien kan worden van andere producten gemaakt van soja, zoals met name diervoeder. 80 % van de soja wordt gebruikt in sojaschroot(meel): dit wordt geheel gebruikt voor diervoeders. 20% van de soja wordt verwerkt tot olie: olie wordt gebruik in food, oleo en biofuel.
- Additionele complexiteit wordt gevormd door het feit dat er sprake is van zogenaamde “seasonal harvesting”, waardoor direct sourcing via enkele sourcing area’s lastig is.
- Gecertificeerde soja is minder goed georganiseerd dan palmolie, daardoor komt het voor dat ondernemingen kiezen voor sourcing uit gebieden (zoals EU en USA) waar minder/geen IMVO-risico’s geïdentificeerd zijn tot op heden.
- Er is meer aanbod dan vraag naar duurzame sojaolie.
- In tegenstelling tot palmolie is er weinig tot geen imago probleem op het gebied van sojaolie en duurzaamheid. Dit heeft m.n. te maken met het feit dat de consument (nog) geen weet heeft van de complexiteit van de keten.

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Punten voortkomend uit grondstoffensessie d.d. 16-04-2019
Brazilië	MILIEU: ontbossing (daardoor bedreiging voedselvoorziening van inheemse bevolking), verlies van biodiversiteit, bodem- en grondwatervervuiling	Initiatieven en projecten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • RTRS = Round Table on Sustainable Soy • IDH- Soy Program • IDH-verified sourcing areas (Matto Grosso Brasil) • ProTerra Foundation 	Samenwerking met de Diervoedersector is cruciaal gezien het % soja-gebruik in die sector. RTRS opschalen /verdiepen en leren van RSPO opzet. Communicatie over gebruik van veevoer dat van duurzame oorsprong is.
Argentinië	MENS: landroof en gezondheidsproblemen door pesticidegebruik.	Schema's op: http://www.standardsmap.org/feac/	Opkomst van Europees geteelde soja is een kans om duurzame, geteelde soja – dicht bij huis sourcen.
USA	Niet nader gespecificeerd	Ter inspiratie: aanpak van Nestlé op Soja	

Vervolgafspraken om handelsperspectieven te creëren:

- ✓ Discussie over duurzame soja moet gevoerd worden samen met o.a. diervoeder sector (NEVEDI) en NZO. Deze sector heeft reeds afspraken gemaakt over het gebruik van gecertificeerde soja. Communicatie hierover dat veevoer van duurzame oorsprong is, is belangrijk.
- ✓ Via het bestaande RTRS kijken waar mogelijkheden voor verbreding/verdieping ligt, kijkende naar en lerende van RSPO.
- ✓ FNLI zal de eventuele risico's in USA in samenwerking met MVO Nederland en MVO de Ketenorganisatie verder uit zoeken en leden informeren.

KOKOSOLIE

- Veel smallholders en tussenhandelaren, waardoor het beheersen van eventuele IMVO-risico's lastiger is.
- Complexe keten, de locaties zijn lastig te bereiken.
- Duurzame kokos staat nog in de kinderschoenen in vergelijking met palmolie (en soja).
- Productie van kokos is niet de hoofdbron van inkomsten van boeren en daardoor lastig om volle aandacht voor te krijgen. Kokos is geen product voor grote plantages (daarom ook weinig/geen ontbossing volgens experts t.b.v. kokosteelt)

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Punten voortkomend uit grondstoffensessie d.d. 16-04-2019
Indonesië	MILIEU: ontbossing, bodem- en grondwatervervuiling.	Ter inspiratie: aanpak van o.a. Cargill en Wilmar.	Ontbossing is niet het grootste en meest relevante probleem bij de teelt van kokos.
Filipijnen	MENS: slechte en onveilige arbeidsomstandigheden, lage lonen en kinderarbeid.	FairFood rapport: Kokosnood signaal	Communicatie over de risico's in de keten achter kokosproducten is gewenst. Hier is nog weinig over bekend.
India			Het verenigen van kleinere kokosboeren in coöperaties zou kunnen bijdragen aan een sterkere en betere positie voor de boeren. 90% van de kokosbomen zijn oud en leveren niet meer voldoende kokos - het duurt 12 jaar om een boom 'op gang' te krijgen > investeren in seedlings . De nieuwe seedlings zouden dan bij voorkeur de dwergvariant zijn. Minder risico's/beter v.w.b. arbeidsomstandigheden.

Conclusies en Vervolgafspraken om handelsperspectieven te creëren:

- ✓ Het idee speelt om de organisatie rondom duurzame kokos collectief verder te verkennen. Kijkende naar en lerende van reeds bestaande initiatieven zoals RSPO en ketens met veel smallholders. De grootste winst (zowel duurzaam als sociaaleconomisch) valt te behalen door professionalisering en opschaling van deze keten.
- ✓ Samenwerken met producenten van andere kokosproducten zoals kokosnippers is gewenst.
- ✓ FNLi onderzoekt samen met MVO de mogelijkheden om het initiatief van Cargill op te schalen tot een vorm van collectief.
- ✓ FNLi onderzoekt samen met MVO en MVO- NL de daadwerkelijke status van het vermeende probleem van ontbossing zoals dat in de risicochecker staat.

CACAO

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
Ghana	MENS: lage inkomsten boeren, kinderarbeid, discriminatie van vrouwen, dwangarbeid. VEILIGHEID MENS EN MILIEU: hoog gebruik van pesticide en kunstmest kan leiden tot gezondheidsklachten en verlies aan biodiversiteit.	Initiatieven en projecten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Multi-stakeholder project zoals het project PRO-PLANTEURS van het Duitse GISCO, GIZ en Ivoriaanse overheid. Leden FNL kunnen deelnemen. • Caobisco activiteiten / project op Cocoa Sustainability • Initiatieven en programma's van andere bedrijven zoals: Cargill (Cargill Cocoa Promise) en Barry Callebaut (Forever Chocolate). • Andere belangrijke initiatief om bij aan te sluiten zijn het Cocoa Forest Initiative, • Nestlé projecten waar andere bedrijven bij kunnen aansluiten: Nestlé Cocoa Plan • Beyond Chocolate Initiatief - met nadruk op leefbaar loon 	Aansluiten bij reeds genomen initiatief voor de sector brede Ronde Tafel Cacaoland Nederland: onder begeleiding van IDH op initiatief van VBZ en haar leden. Afstemmen met IMVO-convenant Bankensector omdat CACAO tevens prioritaire grondstof voor hen is.
Ivoorkust	MENS: lage inkomsten boeren, kinderarbeid, discriminatie van vrouwen, dwangarbeid. VEILIGHEID MENS EN MILIEU: hoog gebruik van pesticide en kunstmest kan leiden tot gezondheidsklachten en verlies aan biodiversiteit. MILEU: kan op ontbossing door aanleg plantages	Initiatieven en projecten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Multi-stakeholder project zoals het project PRO-PLANTEURS van het Duitse GISCO, GIZ en Ivoriaanse overheid. Leden FNL kunnen deelnemen. • Caobisco activiteiten / project op Cocoa Sustainability • Initiatieven en programma's van andere bedrijven zoals: Cargill (Cargill Cocoa Promise) en Barry Callebaut (Forever Chocolate). • Andere belangrijke initiatief om bij aan te sluiten zijn het Cocoa Forest Initiative, • Nestlé projecten waar andere bedrijven bij kunnen aansluiten: Nestlé Cocoa Plan • Beyond Chocolate Initiatief - met nadruk op leefbaar loon 	Aansluiten bij reeds genomen initiatief voor de sector brede Ronde Tafel Cacaoland Nederland: onder begeleiding van IDH op initiatief van VBZ en haar leden. Afstemmen met IMVO-convenant Bankensector omdat CACAO tevens prioritaire grondstof voor hen is.
Nigeria	MENS: lage inkomsten boeren, kinderarbeid, discriminatie van vrouwen, dwangarbeid. VEILIGHEID MENS EN MILIEU: hoog gebruik van pesticide en kunstmest kan leiden tot gezondheidsklachten en verlies aan biodiversiteit. MILEU: kan op ontbossing door aanleg plantages	Certificaten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • UTZ Certified / Rainforest Alliance • Fairtrade • Of gelijkwaardige certificaten <p>N.B. Leefbaar loon is vooralsnog onvoldoende door huidige keurmerken afgedekt.</p>	Aansluiten bij reeds genomen initiatief voor de sector brede Ronde Tafel Cacaoland Nederland: onder begeleiding van IDH op initiatief van VBZ en haar leden. Afstemmen met IMVO-convenant Bankensector omdat CACAO tevens prioritaire grondstof voor hen is.

RIETSUIKER

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
China	MILIEU: kans op bodemerrosie bij de teelt van rietsuiker.	Initiatief van CNV in Latijns- en Midden Amerika Ter inspiratie: aanpak van Nestlé op Sugarcane Certificaten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Fairtrade • ProTerra Foundation • Of gelijkwaardige certificaten 	FNLI organiseert een grondstoffensessie met stakeholders en belangrijke spelers over rietsuiker.
India	MILIEU: kans op bodemerrosie bij de teelt van rietsuiker.		
Brazilië	MILIEU: kans op bodemerrosie en watervervuiling. MENS: landroof en zware werkomstandigheden		

RIJST

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
India	MENS: kinderarbeid, dwangarbeid, ziektes bij werknemers, veel schulden bij boeren. MILIEU: verlies van bodemvruchtbaarheid (fosfor)	Nader in te vullen...	FNLI stemt af met de VRN (NL Vereniging van de Rijstellers) en de grote spelers binnen haar achterban om te kijken naar mogelijke initiatieven en versterking van reeds bestaande initiatieven ter bevordering van het mitigeren van risico's in de rijstketen.
Pakistan	MENS: kinderarbeid MILIEU: verlies van bodemvruchtbaarheid (fosfor)		
Filipijnen	MENS: kinderarbeid MILIEU: verlies van bodemvruchtbaarheid (fosfor)		
USA	MILIEU EN MENS: er is sprake van gebruik van giftige pesticiden dichtbij scholen in Californië, vooral Latino kinderen worden blootgesteld hieraan.		

GARNALEN

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
Vietnam	MILIEU: waterverontreiniging, verwoesting mangrovebossen, vervuiling door vissersboten. MENS: kinderarbeid, discriminatie van vrouwen, lage lonen, slechte arbeidsomstandigheden, gezondheidsrisico's voor arbeiders en dwangarbeid.	Initiatieven zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Global Aquaculture Alliance (GAA) • Best Aquaculture Practices (BAP), • IDH Aquaculture initiatief Certificaten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • MSC • ASC 	FNLI organiseert samen met de Visfederatie een workshop over IMVO- risico's in de (tropische) visserij.
India	MILIEU: watervervuiling door o.a. desinfecterende middelen MENS: kinderarbeid	<ul style="list-style-type: none"> • Chain of custody certification • Global GAP • of gelijkwaardige certificaten 	
Bangladesh	MILIEU: watervervuiling door o.a. desinfecterende middelen MENS: kinderarbeid en schuldslavernij		

TONIJN

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
<p>Seychellen</p> <p>Mauritius</p> <p>Malediven</p> <p>Thailand</p> <p>Vietnam</p>	<p>Algemene risico's bij tonijnvangst:</p> <p>MENS: onveilige arbeidsomstandigheden. kinderarbeid, dwangarbeid</p> <p>MILIEU: schadelijke en niet-duurzame manieren van vismethoden, illegale buitenlandse vissers uit Indonesië.</p>	<p>Initiatieven zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Global Aquaculture Alliance (GAA) • Best Aquaculture Practices (BAP), • IDH Aquaculture initiatief <p>Certificaten zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • MSC • ASC • Chain of custody certification • Global GAP • of gelijkwaardige certificaten 	<p>FNLi organiseert samen met de Visfederatie een workshop over IMVO- risico's in de (tropische) visserij.</p>

CITRUSVRUCHTEN

Algemeen: hoog watergebruik bij teelt citrusvruchten (1020 liter per liter sap)

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
USA	MILIEU: verstoring bodem door kunstmest MENS: gezondheidsschade door pesticiden, slechte werkomstandigheden, seksuele intimidatie en geweld tegen immigranten vrouwen.	Initiatieven zoals: <ul style="list-style-type: none"> • IDH juice covenant Ter inspiratie: aanpak van Riedel	FNLI organiseert samen met brancheverenigingen FWS/ VIGEF een workshop over IMVO-risico's m.b.t. citrusvruchten/concentraat
China	MILIEU: bodemvervuiling door gebruik van kunstmest en pesticiden, ontbossing & woestijnvorming, en daling van de bodemvruchtbaarheid.		
Zuid-Afrika	MILIEU: bodemverzuring, bodemerosie en watervervuiling. MENS: uitbuiting tijdelijke werknemers, slechte arbeidsvoorwaarden, lage lonen, dwangarbeid en kinderarbeid.		
Mexico	MILIEU: bodemverzilting, bodemerosie en ontbossing. MENS dwangarbeid.		
Brazilië	MENS: anti-vakbonden houding, extreme werktijden, slechte en gevaarlijke arbeidsomstandigheden, geen leefbaar loon, schuldsavernij en intensief gebruik pesticiden.		
Turkije	MENS: kans op kinderarbeid		

KOFFIE

Algemeen: de koffieteeft gaat met veel uitdagingen gepaard op gebied van arbeidsomstandigheden, biodiversiteitsverlies en milieuvervuiling.

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
Brazilië	MENS: lage lonen, gebruik giftige pesticiden en niet voldoende bescherming voor werknemers, dwangarbeid en kinderarbeid.	Initiatieven zoals: <ul style="list-style-type: none"> • IDH Coffee • The Common Code for the Coffee Community (4C) • The International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM) Certificaten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Utz Certified • Fairtrade • Rainforest Alliance • Of soortgelijke certificaten 	Meer informatie beschikbaar bij de branchevereniging Koffie Thee Nederland. FNLI organiseert samen met de branche een workshop IMVO-risicomangement waar risico's uitgebreider besproken worden. Ronde Tafel Koffie NL
Vietnam	MILIEU: ontbossing MENS: kinderarbeid		
Indonesië	MENS: vrouwen in de koffiesector verdienen minder.		
India	MENS: vrouwen in de koffiesector verdienen minder.		
Colombia	MILIEU: watervervuiling en luchtvervuiling. MENS: landroof.		
Ethiopië	MENS/MILIEU: veel pesticiden gebruik		
Honduras	MENS: kinderarbeid en dwangarbeid.		
Peru	MENS: lange werkdagen MILIEU: ontbossing.		
Oeganda			
Guatemala	MENS: kinderarbeid en dwangarbeid.		

THEE

Inzicht in de keten - landen	Inzicht in mogelijke risico's (Bron: MVO-Risicochecker)	Mogelijke instrumenten tot mitigatie	Collectieve acties
India	Veel risico's, afhankelijk van productieland, vergelijkbaar met koffie. nader in te vullen	Initiatieven zoals: <ul style="list-style-type: none"> • The International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM) • IDH Tea • Ethical Tea Partnership Certificaten zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Utz Certified • Fairtrade • Rainforest Alliance • Of soortgelijke certificaten 	De branchevereniging Koffie Thee Nederland is in de leiding. FNLI organiseert samen met de branche een workshop IMVO-risicomanagement.
Sri Lanka			
Indonesië			